No. of Questions : 150

प्रश्नों की संख्या : 150

11P/271/1

Time : 2 Hours *Full Marks : 450*

समय : 2 घण्टे *पूर्णाङ्क : 450*

Note : (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries **3 (Three)** marks. ***One mark will be deducted for each incorrect answer.*** Zero mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न **3 (तीन)** अंक का है। ***प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा।*** प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक ***शून्य*** होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

1. न्यायशास्त्रे कति पदार्थाः सन्ति?

(1) चत्वारः (2) पञ्च (3) षोडश (4) चतुर्विंशतिः

2. वैशेषिकदर्शने कति पदार्थाः सन्ति?

(1) पञ्च (2) सप्त (3) दश (4) पञ्च दश

3. न्यायदर्शनस्य प्रवर्तकः कः आसीत्?

(1) कपिलः (2) पतञ्जलिः (3) अक्षपादगौतमः (4) बादरायणः

4. वैशेषिक दर्शनस्य प्रणेता आसीत्–

(1) गौतमः (2) पाणिनिः (3) कणादः (4) पतञ्जलिः

5. न्यायदर्शने कति प्रमाणानि भवन्ति?

(1) चत्वारि (2) पञ्च (3) सप्त (4) नव

6. सर्वेषु दर्शनेषु किं प्रमाणं स्वीकृतम्?

(1) अनुमानम् (2) शब्दः (3) प्रत्यक्षम् (4) उपमानम्

7. न्यायदर्शने कति द्रव्याणि भवन्ति?

(1)पञ्च (2) सप्त (3) नव (4) तेजः

8. गन्धवती भवति–

(1)जलम् (2) पृथिवी (3) वायुः (4) तेजः

9. रूपं कस्य गुणः वर्तते?

(1) जलस्यः (2) तेजसः (3) वायोः (4) पृथिव्याः

10. शब्दः गुणः वर्तते–

(1) पृथिव्याः (2) जलस्य (3) आकाशस्य (4)वायोः

11. स्पर्शः गुणः वर्तते–

(1) जलस्य (2) आकाशस्य (3) वायोः (4) तेजसः

12. स्पर्शज्ञानं भवति–

(1) नेत्रेण (2) घ्राणेन्द्रियेण

(3) श्रोत्रेन्द्रियेण (4) त्वगिन्द्रियेण

13. न्यायसिद्धान्तमुक्तावलीकारः आसीत्–

(1) गौतमः (2) गङ्गेशोपाध्यायः

(3) विश्वनाथ पञ्चाननः (4) मण्डनमिश्रः

14. न्यायशास्त्रे प्रमेयाः कति भवन्ति।

(1) पञ्च (2) षट् (3) द्वादश (4) पञ्चदश

15. प्रमाणेषु सर्वप्रथमं प्रमाणं किं वर्तते–

(1) अनुमानम् (2) अर्थापत्ति (3) प्रत्यक्षम् (4) शब्दः

16. नूतनजलधररूचये इति कारिका वर्तते–

(1) न्यायसूत्रे (2) कारिकावल्याम् (3) तर्कसंग्रहे (4) व्याकरणे

17. न्यायकुसुमाञ्जलिग्रन्थः केन विलिखितः–

(1) गौतमेन (2) उदयनेन (3) वाचस्पतिना (4) शङ्करेण

18. न्यायकुसुमाञ्जलिग्रन्थे सिद्धिः कृता–

(1) प्रमाणसिद्धिः (2) ईश्वरसिद्धिः (3) प्रमेयसिद्धिः (4) धर्मसिद्धिः

19. नव्यन्यायशास्त्रस्य प्रवर्तकः अभूत्–

(1) गौतमः (2) गङ्गेशोपाध्यायः (3) जयन्तभट्टः (4) वात्स्यायनः

20. न्यायसूत्रस्योपरि भाष्यं वर्तते–

(1) शङ्कराचार्यस्य (2) वात्स्यायनस्य

(3) वाचस्पतेः (4) उदयनस्य

21. अनुमाने कति अवयवाः भवन्ति–

(1) त्रयः (2) पञ्च (3) षट् (4) सप्त

22. न्यायसिद्धान्त मुक्तावली प्रकरणग्रन्थः वर्तते–

(1) वेदान्तस्य (2) न्यायवैशेषिक दर्शनस्य

(3) योगस्य (4) सांख्यस्य

23. न्यायशास्त्रे कति हेत्वाभासा भवन्ति–

(1) त्रयः (2) चत्वारः (3) पञ्च (4) षट्

24. न्यायवार्तिकगन्थो विलिखितः

(1) वात्स्यायनेन (2) उद्योतकरेण

(3) उदयनेन (4) वाचस्पतिना।

25. न्यायसिद्धान्तमुक्तवली व्याख्याग्रन्थः वर्तते–

(1)न्यायसूत्रस्य (2) कारिकावल्याः

(3) तर्क संग्रहस्य (4) न्यायमञ्जरी ग्रन्थस्य

26. पदार्थाः सप्त कीर्तिता इति उक्तम्–

(1) न्यायभाष्ये (2) न्यायकुसुमाञ्जलिग्रन्थे

(3) न्याय सिद्धान्तमुक्तावलीग्रन्थे (4) तर्कसंग्रहे

27. गुणाः कति विधाः भवन्ति–

(1) पञ्च (2) सप्त (3) चतुर्विंशतिः (4)द्वादश

28. रसः गुणः वर्तते–

(1) पृथिव्याः (2) जलस्य (3) वायोः (4) तेजसः

29. कर्माणि कति भवन्ति

(1) चत्वारि (2) पञ्च (3) षट् (4) सप्त

30. सामान्यं कति विधं भवति–

(1) द्विविधम् (2) त्रिविधम् (3) चतुर्विधम् (4) पञ्चविधम्

31. जातिबाधक संग्रहः इत्यत्र कति जातिबाधकाः प्रोक्ताः–

(1) चत्वारः (2) पञ्च (3) षट् (4) सप्त

32. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली ग्रन्थे विशेषस्य लक्षणम् उक्तम्–

(1) असामान्यो धर्मः विशेषः (2) साधारणो धर्मः

(3) अन्त्यो नित्य द्रव्यवृत्तिर्विशेषः परिकीर्तितः (4) विशिष्ट गुणवान्

33. समवायः कति विधः भवति–

(1) एकविधः (2) द्विविधः (3) त्रिविधः (4) चतुर्विधः

34. अभावः द्विविधः भवति–

(1) प्रागभावः–प्रध्वंशाभावः (2) संसर्गाभावः–अन्योन्याभावः

(3) आयोन्याभावः–प्रागभावः (4) प्रध्वंशाभावः–अन्योन्याभावः

35. कारणं भवति–

(1) द्विविधम् (2) त्रिविधम् (3) चतुर्विधम् (4) पञ्चविधम्

36. अन्यथासिद्धाः कति भवन्ति–

(1) त्रयः (2) चत्वारः (3) पञ्च (4) षट्

37. समवायिकारणं कस्य भवति–

(1) गुणस्य (2) द्रव्यस्य (3) कर्मणः (4) सामान्यस्य

38. वायौ कति गुणाः भवन्ति–

(1) पञ्च (2) सप्त (3) नव (4) दश

39. पृथिव्यां गुणाः भवन्ति–

(1) चतुर्दश (2) एकादशः (3) नव (4) पञ्च

40. रसाः कति विधाः भवन्ति–

(1) पञ्चविधा (2) सप्तविधा (3) षड्विधाः (4) नवविधाः

41. सांससिद्धिकद्रवत्वं भवति–

(1) आकाशे (2) वायौ (3)जले (4) तेजसि

42. तेजसः स्पर्शः भवति–

(1) शीतलः (2) उष्णः (3) अनुष्णाशीतः (4) कठोरः

43. आकाशस्य वैशेषिको गुणो वर्तते–

(1) रूपम् (2) रसः (3) शब्दः (4) गन्धः

44. आकाशस्य इन्द्रियं वर्तते–

(1) आकाशस्य (2) घ्राणेन्द्रियम्

(3) श्रोत्रेन्द्रियम् (4) रसनेन्द्रियम्

45. जन्यानां जनकः कालः इत्यस्य अर्थो भवति–

(1) उपादानकारणम् (2) समवायिकारणम्

(3) निमित्तकारणम् (4) असमवायिकारणम्

46. दिक् मुख्यरूपेण भवति–

(1) एका (2) द्विविधा (3) त्रिविधा (4)चतुर्विधा

47. इन्द्रियाणाम् अधिष्ठाता वर्तते–

(1) मनः (2) शरीरम् (3) आत्मा (4) इन्द्रियाणि

48. बुद्धि द्विविधा भवति–

(1) प्रमा–अप्रमा (2) ज्ञानमज्ञानम्

(3) अनुभूतिः–स्मृतिः (4) भ्रमः–स्वप्नः

49. प्रत्यक्षं भवति–

(1) एकधा (2) द्विविधा (3) त्रिविधा (4) चतुर्विधा

50. घ्राणजादिप्रभेदेन प्रत्यक्षं भवति–

(1) द्विविधम् (2) त्रिविधम् (3) पञ्चविधम् (4) षड्विधम्

51. घ्राणस्य गोचरः भवति–

(1) रसः (2) गन्धः (3) स्पर्शः (4) शब्दः

52. रूपस्य ज्ञानं जायते–

(1) घ्राणेन्द्रियेण (2) श्रोत्रेन्द्रियेण (3) चक्षुषा (4)त्वगिन्द्रियेण

53. शब्दज्ञानं भवति–

(1) चक्षुषां (2) घ्राणेन्द्रियेण

(3) रसनेन्द्रियेण (4) श्रोत्रेन्द्रियेण

54. मनसा ज्ञानं भवति–

(1) रूपस्य (2) रसस्य (3) सुखदुःखयोः (4) अभावस्य

55. ज्ञानं द्विविधं भवन्ति–

(1) सविकल्पं निर्विकल्पम् (2) मिथ्या–भ्रमः

(3) भावः अभाव (4) नित्यमनित्यम्

56. विषयेन्द्रियसम्बन्धो व्यापारः कतिविधः भवति–

(1) त्रिविधः (2) चतुर्विधः (3) पञ्चविधः (4) षट्विधः

57. क्षित्यङ्कुरादिकं सकर्तृकं कार्यत्वाद् घटवत् "इत्येन कस्य सिद्धिः भवति?

(1) शरीरस्य (2) ईश्वरस्य (3) मनुष्यस्य (4) इन्द्रियस्य

58. अनुमितौ व्यापारः भवति–

(1) इन्द्रियम् (2) परामर्शः (3) करणं (4) ज्ञानम्

59. अनुमितौ करणं भवति–

(1) लिङ्गम् (2) व्याप्तिज्ञानम् (3) इन्द्रियम् (4) व्यापारः

60. व्याप्तिज्ञानं कारणं भवति–

(1) प्रत्यक्षे (2)अनुमाने (3) उपमाने (4) शब्दे

61. व्याप्तिर्भवति–

(1) शब्दज्ञानं (2) साहचर्यज्ञानम् (3) सादृश्यज्ञानम् (4) भ्रमज्ञानम्

62. पर्वतो बह्निमान् इत्यत्र पर्वतो भवति–

(1) सपक्षः (2) विपक्षः (3) पक्षः (4)उदाहरणम्

63. कालात्ययापदिष्टः भेदो वर्तते–

(1) प्रमाणस्य (2) प्रमेयस्य (3) हेत्वाभासस्य (4) संशयस्य

64. अनैकान्तिकः हेत्वाभासः भवति–

(1) द्विविधः (2) त्रिविधः (3) चतुर्विधः (4) षड्विधः

65. यः सपक्षे विपक्षे च भवेत्.........सः हेत्वाभास

(1) असाधारणः (2) साधारणः (3) बाधितः (4) विरुद्धः

66. असिद्धहे त्वाभासः कतिविधः भवति?

(1) एकविधः (2) द्विविधः (3) त्रिविधः (4) चतुर्विधः

67. जन्यानां जनकः कः भवति–

(1) शरीरम् (2) इन्द्रियम् (3) कालः (4)वायुः

68. प्राणादिस्तु महावायुपर्यन्तो विषयो मतः–कस्य विषये उक्तम्

(1) जलस्य (2) पृथिव्याः (3) वायोः (4) तेजसः

69. अनुष्णाशीतः स्पर्शः भवति–

(1) पृथिव्याः (2) जलस्य (3) वायोः (4) आकाशस्य

70. स्वर्णादिविषयो मतः–

(1) पृथिव्याः (2) जलस्य (3) तेजसः (4) वायोः

71. इन्द्रियं नयनम् इति कस्य विषये उक्तम्

(1) जलस्य (2) तेजसः (3) वायोः (4) पृथिव्याः

72. पञ्चमो रासभादिः स्यादिति अत्र कस्य बोधः?

(1) प्रमाणस्य (2) अन्यथासिद्धस्य

(3) कारणस्य (4) हेत्वाभासस्य

73. गुणगुणिनोः मध्ये किं कारणत्वं भवति–

(1) असमवायिकारणत्वम् (2) समवायिकारणमत्वम्

(3) निमित्तहेतुत्वम् (4) अन्यथासिद्धशून्यत्वम्

74. पारिमाण्डल्यभिन्नानां कारणत्वम् उदाहृतम् इति कुत्र उक्तम्

(1) न्यायसूत्रे
(2) न्यायभाष्ये
(3) न्यायकुसुमाञ्जलौ
(4) न्यायमुक्तावल्याम्

75. पदार्थ धर्मसंग्रहः केन विलिखतः

(1) वरदराजेन
(2) वाचस्पतिना
(3) प्रशस्तपादाचार्येण
(4) उदयानाचार्येण

76. न्यायशास्त्रे अनुमानं कति विधम्?

(1) एकविधम्
(2) द्विविधम्
(3) त्रिविधम्
(4) चतुर्विधम्

77. पर्वतो वह्निमान् धूमात् इत्यत्र "धूमात्" किं वर्तते

(1) प्रतिज्ञा
(2) हेतुः
(3) उदाहरणम्
(4) निगमनम्

78. यथा गौ तथा गवयः इति विमर्शः कस्मिन् प्रमाणे क्रियते?

(1) प्रत्यक्षे
(2) अनुमाने
(3) उपमाने
(4) शब्दे

79. स्मृति भवति–

(1) अनुभवः
(2) ज्ञातविषयं ज्ञानं
(3) स्वप्नः
(4) भ्रमः

80. कारिकावल्याः व्याख्यानं किमर्थं विश्वनाथपञ्चानेनकृतम्

(1) न्यायशास्त्रस्यज्ञानाय
(2) बालानां सुखबोधाय
(3) राजीवदयावशात्
(4) बौद्धानां खण्डनाय

81. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली ग्रन्थो वर्तते।

(1) जैनदर्शनस्य
(2) बौद्धदर्शनस्य
(3)सांख्यस्य
(4) न्याय–वैशेषिकदर्शनयोः

82. विश्वनाथस्य मतेन लीलाताण्डवः कः आसीत्

(1) कृष्णः
(2) भवः
(3) विष्णुः
(4) वामनः

83. "सूत्रार्थो वर्ण्यते यत्र" इति लक्षणं वर्तते–

(1)प्रकरणग्रन्थस्य
(2) सूत्रग्रन्थस्य
(3) भाष्यस्य
(4) वार्तिकस्य

84. न्यायमञ्जरी ग्रन्थः विलिखितः–

(1) भासर्वज्ञेन
(2) जयन्तभट्टेन
(3) उदयनाचार्येण
(4) गौतमेन।

85. परामर्शज्ञानं आवश्यकं भवति–

(1) प्रत्यक्षे (2) अनुमितौ (3) शाब्दबोधे (4) उपमितौ

86. इन्द्रियार्थसन्निकर्षः कतिविधः भवति–

(1) द्विविधः (2) त्रिविधः (3) षड्विधः (4) पञ्चविधः

87. न्यायदर्शने कति पदार्थानां ज्ञानात् मोक्षः भवति–

(1) पञ्च (2) नव (3) षोडश (4) सप्तदश

88. वैशेषिकदर्शनानुसारं कति पदार्थानां साधर्म्य वैधर्म्याम्याम् निःश्रेयसं भवति।

(1) पञ्च (2) षण्णाम् (3) नव (4) दश

89. सांख्यदर्शनस्य कः प्रवर्तक आसीत्?

(1) अक्षपादः (2) पतञ्जलिः (3) कपिलः (4) जैमिनिः

90. सांख्यकारिका केन प्रणीता?

(1) वाचस्पतिमिश्रेण (2) ईश्वरकृष्णेन (3) व्यासेन (4) विज्ञानभिक्षुणा

91. सांख्य दर्शनस्य निर्माणं किमर्थं कृतम्

(1) दुःखत्रयाभिघाताय (2) परमेश्वरस्य प्राप्तये

(3) न्यायस्य खण्डनाय (4) योगस्य मण्डनाय

92. सांख्यदर्शनानुसारं श्रेयः कस्माद् भवति?

(1) व्यक्ताव्यक्तज्ञ विज्ञानात् (2) तपसा

(3) योगदर्शनात् (4) यज्ञात्

93. मूलप्रकृतिः का?

(1) चतुर्विंशति तत्वानां मूलं (2) माया

(3) तृष्णा (4) ज्ञानम्

94. महदाद्या प्रकृतिविकृतयः कति भवन्ति?

(1) त्रयः (2) पञ्च (3) षट् (4) सप्त

95. सांख्यदर्शने कियन्ति प्रमाणानि भवन्ति?

(1)त्रीणि (2) चत्वारि (3) पञ्च (4) सप्त

96. सांख्यतत्त्वकौमुदीटीका केन विरचिता?

(1)व्यासेन (2) वाचस्पति मिश्रेण

(3) वात्स्यायनेन (4) पतञ्जलिना

97. सांख्ये अनुमानं कति विधं प्रोक्तम्?

(1) एकविधम् (2) द्विविधम् (3) त्रिविधम् (4) चतुर्विधम्

98. परोक्षस्य सिद्धिः कस्मात् भवति?

(1) प्रत्यक्षेण (2) अनुमानेन (3) आप्तवाक्येन (4) शास्त्रेण

99. सांख्यदर्शनस्य प्रमुखः सिद्धान्तः वर्तते–

(1) विवर्तवादः (2) आरम्भवादः (3) सत्कार्यवादः (4) संघातवादः

100. सत्व गुणः भवति–

(1)प्रकाशकः (2) मोहात्मक (3) प्रवृत्ति जनकः (4)गुरूः

101. रजोगुणः भवति–

(1) उपष्टम्भकः (2) लघुः (3) आवरणकः (4) मोहात्मकः

102. तमो गुणः वर्तते–

(1) प्रकाशकः (2) मोहात्मकः

(3) चञ्चलः (4) उपष्टम्भकः

103. अहंकारस्य उत्पत्तिः कस्मात् भवति–

(1) महतः (2) प्रकृतेः

(3) षोडशगणकात् (4) पञ्चमहाभूतेभ्यः

104. का बुद्धिः

(1) अभिमानः (2) अध्यवसायः (3) मिथ्याः ज्ञानं (4) मुक्तिः

105. ज्ञानेन्द्रियाणि कति भवन्ति

(1) द्वे (2) त्रीणि (3) चत्वारि (4)पञ्च

106. कर्मेन्द्रियाणि कति भवन्ति

(1) चत्वारि (2) पञ्च (3) सप्त (4) षट्

107. संकल्पकमिन्द्रियं भवति–

(1)चक्षुः (2) वाक्

(3) मनः (4) श्रोत्रेन्द्रियम्

108. करणं कति विधं उक्तम्–

(1) पञ्चविधम् (2) दशविधम्

(3) त्रयोदशविधम् (4) पञ्चदशविधम्

109. ज्ञानेन किं लभ्यते?

(1) धर्मः (2) अर्थः

(3) मोक्षः (4) ऊर्ध्वगमनम्

110. संघात परार्थत्वादित्यादिकारिका द्वारा कस्य सिद्धिः क्रियते?

(1)शरीरस्य (2) प्रकृतेः

(3) पुरुषस्य (4) इन्द्रियाणाम्

111. जननमरण करणानाम् इति कारिकायां पुरूषस्य किं संसाधितम्?

(1) एकत्वम् (2) बहुत्वम् (3) नित्यत्वम् (4) सर्वज्ञत्वम्

112. प्रमेयसिद्धिः कस्मात् भवति?

(1) तत्त्वज्ञानात् (2) प्रमाणात् (3) संशयात् (4) लक्षणात्

113. परोक्षम् कस्मात् सिद्धं भवति?

(1)प्रत्यक्षात् (2) अनुमानात् (3) आप्तागमात् (4) उपमानात्

114. प्रकृते अनुपलब्धिः कथं भवति?

(1)अतिदूरात् (2) सामीप्यात्

(3) सौक्ष्म्यात् (4) इन्द्रियघातात्

115. प्रकृतेः किं कार्यम्?

(1) पुरुषः (2) महदादि (3) प्रमाणादि (4) बन्धनादि

116. असदकरणात् कस्य सिद्धिः क्रियते?,

(1)सत्कार्यस्य (2) असत्कार्यस्य (3) विवर्तस्य (4) संघातस्य

117. रजोगुणः कीदृशः भवति?

(1)लघु (2) चलम् (3) गुरूः (4) प्रकाशकम्

118. द्रष्टृत्वं कस्य कृते सिद्धम्?

(1) प्रकृतेः (2) अहंकारस्य (3) पुरुषस्य (4) शरीरस्य

119. कर्ता इव उदासीनः पुरूषः कथं भवति?

(1) प्रकृतेः संयोगात् (2) प्रकृतेः क्रियत्वात्

(3) प्रकृतेः नित्यत्वात् (4) प्रकृते क्रियत्वात्

120. पञ्चमहाभूतानाम् उत्पत्तिः कस्मात् भवति?

(1) पञ्चवायुभ्यः (2) पञ्चतन्मात्रेभ्यः

(3) पञ्चकर्मेन्द्रियेभ्यः (4) पञ्चज्ञानेन्द्रियेभ्यः

121. ज्ञाने बुद्धेः रूपं वर्तते—

(1)सात्विकं (2) राजसं (3) तामसं (4) भ्रमात्मकम्

122. वैकृतादहंकारात् जायते—

(1) सात्विक एकादशकः (2) प्रकृतिः

(3) तामसमोहः (4) अभिमानः

123. उभयात्मकम् इन्द्रियं किं भवति—

(1) मनः (2) बुद्धिः (3) चक्षु (4) उपस्थम्

124. अन्तः करणं कतिविधं भवति?

(1)द्विविधम् (2) त्रिविधम् (3) पञ्चविधम् (4) सप्तविधम्

125. प्रधानपुरुषान्तरं सूक्ष्मं का विशिनष्टि?

(1)बुद्धिः (2) अहंकारः (3) मनः (4) अभिमानः

126. निराश्रयं लिङ्गं विना विशेषैः कीदृशं न तिष्ठति?

(1)चित्रं यथा आश्रयमृते (2) धनं विना सुखम्

(3) ज्ञानेन्द्रियं विना मोक्षम् (4) वायुः बिना तेजः

127. ऊर्ध्वगमनं कस्मात् भवति?

(1) धर्मेण (2) धनेन (3) कर्मणा (4) तेजसा

128. बन्धः कस्मात् भवति?

(1)अज्ञानात् (2) पापात् (3) दानात् (4) ज्ञानात्

129. संसारस्य प्राप्तिः कस्मात् भवति?

(1) द्वेषात् (2) राजसाद्रागात् (3) वैराग्यात् (4) अज्ञानात्

130. सिद्धिः कतिधा भवति?

(1) पञ्चधा (2) सप्तधा (3) अष्टधा (4) नवधा

131. रजोगुणः कुत्र तिष्ठति?

(1) ऊर्ध्वं (2) अधः (3) मध्ये (4) अन्यत्र

132. प्रधानस्य प्रवृत्तिः कस्य कृते भवति?

(1) पुरुषस्य विमोक्षार्थम् (2) पुरुषस्य बन्धार्थम्

(3) पुरुषस्य अज्ञानार्थम् (4) धनस्य लाभार्थम्

133. कः बध्यते मुच्यते च?

(1) प्रकृतिः (2) पुरुषः (3) अहंकार (4) देहः

134. कैवल्यं कः प्राप्नोति?

(1) शरीरम् (2) पुरुषः (3) इन्द्रियम् (4) अहंकारः

135. कपिलमुनिः कस्मै सांख्यज्ञानं दत्तवान्?

(1) ईश्वरकृष्णायः (2) आसुरये

(3) व्यासाय (4)विज्ञानभिक्षवे

136. षष्ठितन्त्रम् कस्य शास्त्रस्य नाम वर्तते?

(1) योगस्य (2) सांख्यस्य (3) न्यायस्य (4) वैशेषिकस्य

137. तत्त्ववैशारदीटीकायाः रचयिता कः?

(1) वाचस्पतिमिश्रः (2) वात्स्यायनः (3) पतञ्जलिः (4)व्यासः

138. योगसूत्रभाष्यरचयिता कः?

(1) पतञ्जलिः (2) व्यासः

(3) वात्स्यायनः (4)वाचस्पतिमिश्रः

139. योगदर्शने कति पादाः सन्ति?

(1)एकः (2) द्वौ (3) त्रयः (4) चत्वारः

140. द्रष्टुः स्वरूपेऽवस्थानं कदा भवतिः

(1) विकल्पविरोधे (2) चित्तवृत्तिनिरोधे

(3) चित्तवृत्तिविरोधे (4) विकल्पसत्त्वे

141. शब्दज्ञानानुपाती वस्तुशून्यः कः भवति?

(1)विकल्पः (2) प्रमाणम् (3) निद्रा (4) विपर्ययः

142. केषां भवप्रत्ययो भवति?

(1) केवलविदेहानां (2) केवल प्रकृतिलयानां

(3) विदेहानां प्रकृतिलयानाञ्च (4) न केषामपि

143. क्लेशहेतुकाः वृत्तयः काः?

(1) सर्वावृत्तयः (2) क्लिष्टवृत्तयः

(3) अक्लिष्टवृत्तयः (4) न का अपि

144. "तज्जपरस्तदर्थभावनम्" इति सूत्रे तज्जप इत्यत्र तत्पदवाच्यः कः?

(1) अहङ्कारः (2) प्रणवः (3) प्रकृतिः (4) पुरुषः

145. योगसूत्रे चित्तविक्षेपाः कति प्रतिपादिताः?

(1) अष्ट (2) नव (3) दश (4) एकादश

146. योगसूत्रे कयोः संयोगः हेयहेतुरित्युक्तः?

(1) द्रष्टृदृश्ययोः (2) प्रकृतिपुरुषयोः (3) प्रधानपुरुषयोः (4) दृग्दृश्ययोः

147. रागः कथं वर्णितः?

(1) दुःखानुशयी (2) साधनानुशयी

(3) सुखानुशयी (4)इन्द्रियानुशयी

148. योगमते परमार्थदृष्ट्या भोगापवर्गौ कस्य भवतः?

(1) पुरुषस्य (2) प्रधानस्यः (3) प्रकृतेः (4) बुद्धेः

149. बन्धमोक्षयोः फलस्य भोक्ता कः प्रतिपादितः?

(1) प्रधानम् (2) प्रकृतिः (3) पुरुषः (4) अहङ्कारः

150. "तस्य हेतुरविद्या" इति सूत्रभाष्ये अविद्या इत्यनेन किं प्रतिपादितम्?

(1) वासनामात्रम् (2) विपर्ययज्ञानवासना (3) रागः (4) द्वेषः

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली-काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 10 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।

2. परीक्षा भवन में ***लिफाफा रहित प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त,*** लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।

3. *उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।*

4. अपना अनुक्रमांक तथा उत्तर-पत्र का क्रमांक प्रथम आवरण-पृष्ठ पर पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।

5. *उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।*

6. *ओ० एम० आर० पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।*

7. *उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।*

8. *प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।*

9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।

10. *ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।*

11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।

12. परीक्षा के उपरान्त *केवल ओ.एम.आर.* ***उत्तर-पत्र*** परीक्षा भवन में जमा कर दें।

13. परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।

14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।